

■ **เรื่องประจำฉบับ**
 สมวงศ์ อุไรวัฒนา **มูลนิธิเข้าถึงเอดส์**

'ความเป็นชาย' ของวัยรุ่น

บทที่ ๑ พฤติกรรมที่ปรากฏในสังคม

รายงานหลายชิ้นที่ศึกษา/เฝ้าระวังพฤติกรรมในเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยของสถาบันต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ พบว่าวัยรุ่นชายมีประสบการณ์ทางเพศแล้วมากกว่าวัยรุ่นหญิงหลายเท่าตัว

บทที่ ๒ คำสอน และความเชื่อต่อบทบาททางเพศของผู้ชาย (ซึ่งส่งผลต่อผู้หญิงด้วย)

คำสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศของผู้ชาย มีหลายระดับหรือหลายมิติ เช่น

ระดับครอบครัว เป็นช้างเท้าหน้า ต้องหาเลี้ยงครอบครัว เป็นผู้สืบสกุล บวชทดแทนพระคุณ ไม่นับเรื่องต้องซื้อสัตย์ต่อภรรยาคนเดียวเหมือนกับผู้หญิงที่ต้องซื้อสัตย์ต่อสามี

ระดับสังคม ต้องเป็นผู้นำ กล้าหาญ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว เก็บอารมณ์ เสียสละให้กับผู้หญิง หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า

สรีระร่างกาย ต้องแข็งแรง บึกบึน ภูมิใจ ถ้าอวัยวะเพศใหญ่

ความสัมพันธ์ทางเพศเมื่อเทียบกับหญิง ต้องเป็นผู้เริ่ม เลือกและกำหนดความสัมพันธ์ ต้องมีความสามารถในการมีเซ็กส์ (ต้องทำให้คู่่นอนติดใจ อัด ทน ลีลาต้องดี ทำได้หลายครั้ง) ต้องมีประสบการณ์ทางเพศ (ไม่จำเป็น 'โก้อ่อน' หรือ 'ตุ๊ด') มีเพศสัมพันธ์ได้ตลอดชีวิต ไม่มีคำสอนเรื่องรักนวลสงวนตัว ถูกสอนเรื่องให้เกียรติผู้หญิง มีเมียได้หลายคน แต่ต้องเลี้ยงดูทุกคนได้ และภูมิใจถ้าได้เป็นคนแรกของผู้หญิงที่นอนด้วย (ได้เจาะไข่แดง)

บทที่ ๓ คำสอนและความเชื่อที่มีต่อบทบาททางเพศของผู้หญิง (ซึ่งส่งผลต่อผู้ชายด้วย)

คำสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศของผู้หญิง มีหลายระดับ หรือหลายมิติ เช่น

ระดับครอบครัว เป็นช้างเท้าหลัง คอยดูแลครอบครัว เป็นแม่ศรีเรือน เป็นผู้ผลิตและบ่มเพาะทายาทให้ฝ่ายชาย ต้องซื้อสัตย์ต่อสามี

ระดับสังคม ต้องอ่อนหวาน นุ่มนวล เรียบร้อย อุดม

สรีระร่างกาย 'เอวบาง ร่ามรัดก้น คัดสวาท ผุดผาดสารพัดครีตเคร่ง' และมีเยื่อพรหมจรรย์

ความสัมพันธ์ทางเพศเมื่อเทียบกับชาย ต้องไม่เป็นฝ่ายเริ่ม เป็นฝ่ายถูกเลือก ไม่ควรจะไปเปิดเผยเรื่องเพศจนเกินไป มีคำสอนเรื่องรักนวลสงวนตัว ขณะเดียวกัน มีคำว่า 'ขึ้นคาน' เมื่อสูงอายุก็ควรจะหยุดเรื่องเซ็กส์ และที่สำคัญต้องมี 'เยื่อพรหมจรรย์' (ถ้ามีเซ็กส์ครั้งแรกเรียกว่าถูกเจาะไข่แดง)

บทที่ ๔ เสียงร่ำร้องจากครูและผู้ปกครองและความคาดหวังต่อวัยรุ่นชาย

คุณครูและผู้ปกครองมักจะบ่นถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชาย เช่น 'กลัวไปนอนแล้วติดใจ ไปคว่าใครก็ไม่รู้มาเป็นเมีย เดี่ยวจะเรียนไม่จบ' 'กลัวจะไปทำเขาท้อง กลัวไปติดโรคมะ' 'ทำอย่างไรจึงจะให้นักเรียนชายรู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักให้เกียรติผู้หญิงบ้าง' 'อยากให้แสดงออกให้เหมาะสม ไม่เห็นผู้หญิงเป็นของเล่น จ้องแต่จะพัน' 'เด็กผู้ชายไม่ค่อยรับผิดชอบ งานอะไรก็ใช้ผู้หญิงทำ' 'เด็กผู้ชายมันเอาแต่ได้ มันต่อรองเด็กผู้หญิงว่าถ้าไม่ยอมนอน... ก็เลิกกัน'

บทที่ ๕ แล้วเราจะจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับวัยรุ่นชาย

การเริ่มทำความเข้าใจพฤติกรรมทางเพศของผู้ชาย เป็นเรื่องที่มีผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า บทบาทและทัศนคติเหล่านี้ส่งผ่านมาจาก การเลี้ยงดู ผ่านระบบโรงเรียน และสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ ต้องเข้าใจว่าวิถีคิดเหล่านั้นส่งผลอะไรบ้างต่อเพศชาย และเรารู้สึกอย่างไรกับวิถีคิดหรือวัฒนธรรม บทบาททางเพศชายที่มีอยู่ในขณะนี้?

บทบาททางเพศของผู้ชายจะถูกส่งเสริมในเรื่องทางการรับรู้ และการแสดงออกทางเพศได้มาก โดยยอมรับว่า 'เป็นเรื่องธรรมดา' และ 'ไม่เสียหาย' (ในทำนองกลับกัน ถ้าหึงๆ ตมๆ หรือไม่มีประสบการณ์กลับเป็นเรื่อง 'เสียหาย') จนทำให้คิดว่าพฤติกรรมแบบนี้เป็น 'ธรรมชาติของผู้ชาย' เป็นเรื่องทางชีววิทยา (Biology) ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งๆที่มันเป็น 'วัฒนธรรม' เกิดจากกระบวนการเรียนรู้และหล่อหลอม

เป็นไปได้ไหมว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชายต้องทำท่าทแยงรอบเดิมๆ ที่ล่อหลอมวัยรุ่นชาย (และหญิง) มานาน

ครูผู้สอนส่วนใหญ่อยากให้ผู้ชายเป็นสุภาพบุรุษ ให้เกียรติผู้หญิง ปกป้อง และปฏิบัติต่อผู้หญิงในฐานะที่อ่อนแอกว่า

วิถีคิดนี้เป็นการตอกย้ำ ‘ความเชื่อ’ (ซึ่งไม่ใช่ ‘ธรรมชาติ’) ว่า ‘ผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง’

ทว่าการสร้างความเข้าใจ การเคารพสิทธิ และแสดงความรับผิดชอบต่อกัน ในฐานะเพื่อนมนุษย์ไม่ว่าเพศใด เป็นเรื่องที่สำคัญกว่าการสอนว่าผู้ชายเหนือกว่า จึงต้องให้เกียรติผู้หญิง มีใช่หรือ?

การจำแนกให้ออกว่า ‘เพศรีขะ’ (sex) (เพศที่กำหนดโดยธรรมชาติ เช่น ผู้หญิงมีช่องคลอด ผู้ชายมีอวัยวะ ฯลฯ) กับ ‘บทบาททางเพศ’ (gender) (เพศที่กำหนดโดยสังคม เช่น ผู้หญิงอ่อนโยน ผู้ชายเข้มแข็ง ฯลฯ) เป็นเรื่องที่จะทำให้วัยรุ่นชายได้ทบทวน รวมทั้งเข้าใจในสิ่งที่ตนเองและเพศอื่นดำรงอยู่ ว่าจริงๆ แล้วอะไรที่เหมือนกัน หรือต่างกันความเป็นมนุษย์

กระบวนการเรียนรู้ ต้องกระตุ้นให้วัยรุ่นชายได้คิดนอกกรอบของผู้ชาย โดยอาจจะผ่านวิธีการสวมบทบาทผู้หญิง เช่น ให้คิดว่าถ้าตัวเองกลายเป็นผู้หญิง จะเลือกใช้อุปกรณ์ชนิดใดในการคุมกำเนิด เพราะอะไร จะมีอุปสรรคอะไรบ้าง ในการใช้อุปกรณ์นั้น และจะแก้อย่างไร

หรือคิดในแง่เสมอภาค เช่น ให้ทำรายงานโดยไปสอบถามจากผู้ใหญ่และวัยรุ่นจำนวนหนึ่งว่า ‘ถ้าในการมีเพศสัมพันธ์ในแต่ละครั้งผู้หญิงและผู้ชาย

มีโอกาสที่คนใดคนหนึ่งเป็นฝ่ายตั้งครรภ์ได้เท่าๆ กัน’ จะมีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน

เคยได้ไปดูครูท่านหนึ่งทำกิจกรรม ‘จินตนาการรัก’ (เป็นกิจกรรมฝึกการวิเคราะห์ถึงโอกาสและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์) กับนักเรียนชั้น ม.๒ ตัวแทนนักเรียนออกมาแสดงภาพในจินตนาการว่า หลังมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน จะเกิดปัญหาตามมา

แต่ที่แตกต่างกันก็คือ นักเรียนหญิงทุกกลุ่มมีการพูดถึงเรื่องการฆ่าตัวตายของผู้หญิง แต่นักเรียนชายไม่มีเลย การกระตุ้นให้คิดต่อว่า เพราะอะไรนักเรียนหญิงถึงคิดเรื่องฆ่าตัวตาย เพราะอะไรผู้ชายถึงไม่คิด รู้สึกอย่างไรที่นักเรียนหญิงคิดเรื่องการฆ่าตัวตาย เป็นการแชร์ความรู้สึกกัน เป็นต้น

การแสดงออกหรือความเห็นของวัยรุ่นชายอาจจะ ‘เห็นและไม่รับผิดชอบ’ ไปบ้างในวัยรุ่นชายบางคน แต่ไม่ใช่เรื่อง ‘เห็นโดยกำเนิด’ การทำกิจกรรมกระตุ้นอย่างต่อเนื่องจะทำให้วัยรุ่นชายได้เรียนรู้และสะสมความเข้าใจ บางครั้งนักเรียนชายก็ไม่อยากแสดงความคิดเห็นที่เป็น ‘ผู้ชาย’ เพราะรู้สึกว่าแสดงเมื่อไร ก็ไม่ถูกต้องตาม ‘จริยธรรม’ เป็นการเอาเปรียบเพศหญิง

บทส่งท้าย

ความเข้าใจกรอบแนวคิดเรื่องเพศที่ส่งผลต่อผู้ชาย เป็นเรื่องสำคัญ การจัดกระบวนการทบทวน ทำทแยงและฝึกฝนต้องใช้เวลาในการระดมความคิด ที่สำคัญบรรยากาศการเรียนรู้ต้องเอื้อให้พูดได้โดยไม่ถูกตำหนิว่า ‘นี่แหละสันดานผู้ชาย’

เอกสารอ้างอิง

ปรานี วงษ์เทศ. เพศและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ ๒๕๔๔.

คำค้น

‘...ก่อนหน้าที่จะสอนเพศศึกษา ไม่คิดว่าเด็กจะรู้อะไรมาก แต่พอมาสอนเพศศึกษา ได้ฟังเด็กมากขึ้น เห็นจริงๆ เลยว่าเด็กเดี๋ยวนี้รู้เรื่องเพศมาก รู้เร็วด้วย รู้มากกว่าที่เราคิด เพราะสื่อมีหลากหลาย ทั้งซีดี อินเทอร์เน็ต ข่าวหนังสือพิมพ์ และจากสิ่งแวดล้อม ครอบครัว ทำให้เราเห็นว่ายังต้องคุยกับเด็กให้มากขึ้น...’

อาจารย์กนกรัตน์ สมสอาด
โรงเรียนเทพศิลา

เราคิดอย่างไร?

สถิติการตายของผู้ชายในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ๒๕๓๐ พบว่าผู้ชายอายุน้อยกว่าผู้หญิง ๗ ปี ข้อมูลกระทรวงสาธารณสุขไทย อัตราการตายในช่วงอนามัยเจริญพันธุ์ ผู้ชายตายมากกว่าผู้หญิง ๑.๕ เท่า เป็นไปได้ไหมว่าการดำเนินชีวิตของผู้ชาย มีอันตรายกว่าผู้หญิง? บทบาทหญิง-ชายในสังคม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตด้วยหรือไม่?

'สุขภาพผู้ชายร่อซ่อมมากกว่าที่จะเสริมสร้าง' ผู้ชายส่วนใหญ่มักจะคิดว่า จะร่อจนกว่าไม่ไหวจึงค่อยไปหาหมอ เพราะคิดว่าตนเองเป็นเพศที่แข็งแรง ไม่ต้องพึ่งหมอ พึ่งยา

ผู้ชายบางคนคิดว่าการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ จะทำให้ตัวเองดูดี และเท่ กระทั่งบางคนเชื่อว่าหากใช้ยาบ้าหรือสารกระตุ้นในปริมาณเล็กน้อย ต่อเนื่องจะทำให้ผิวสวยเต่งตึง แต่พอใช้ไป นอกจากผิวไม่สวยแล้วยังติดยาเสพติด เกย์บางคนอยากให้ตนเองดูดี เลยหาซื้อเครื่องสำอางมาบำรุงผิว แต่กลับต้องได้รับผลเสียจากสารที่ผสมมากับเครื่องสำอาง

ผู้ใหญ่จึงควรสร้างกระบวนการให้ผู้ชายได้เรียนรู้และตระหนักว่า เกิดเป็นผู้ชายต้องดูแลใส่ใจสุขภาพตนเอง มีทักษะการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในวิถีชีวิต และเลือกวิธีที่จะทำให้ตนเองมีสุขภาพทางเพศ'

จิรภรณ์ จินตารสรม
ปวส. ๑ การตลาด
โรงเรียนศรีเทพพาณิชย์การเทคโนโลยี จังหวัดเชียงใหม่

เสียงวัยรุ่น
ทศรินทร์ สุตา องค์การแพธ

ผู้ชาย กับสุขภาพทางเพศ

คุณผู้อ่านที่รัก

ขอบคุณทุกเสียงสะท้อนที่บอกว่า อยากให้เยาวชนได้ส่งเสียงกันมากขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศในอดีต แต่คงไม่ใช่เรื่องง่ายหรอกนะ เพราะกระแสสร้างค่านิยม 'รักษานวลสงวนตัว' กำลังมาแรง...

ฉบับนี้ ผู้ใหญ่ใจดีเลยต้องได้ฟังว่า เยาวชนคิดเห็นอย่างไรในเรื่อง 'ผู้ชายกับสุขภาพทางเพศ'

ผู้ชายส่วนใหญ่จะกังวลแต่เรื่อง 'ขั้นหรือไม่ขั้น' หรือขนาดอวัยวะเพศเท่าไรที่ผู้หญิงจะชอบ เป็นผู้ชายหากมีโอกาสต้องพันไม่เลือก ถ้าหากผู้ชายที่ไม่คิดเรื่องความใคร่ ความอยาก เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์เหล่านี้ มักจะถูกมองหรือจินตนาการว่าเป็นพวกตืด กะเทย

ผู้ชายมักจะคิดว่า ตนเองมีความเสี่ยงในเรื่องสุขภาพทางเพศน้อยกว่าผู้หญิง เพราะอวัยวะเพศผู้ชายไม่ซับซ้อนเหมือนผู้หญิง เพราะหากว่าผู้หญิงไม่ดูแลความสะอาดจะทำให้เกิดการหมักหมม สกปรกและติดเชื้อโรคได้ง่ายกว่า และผู้ชายก็ไม่มีประจำเดือน จึงไม่ต้องใส่ใจมากนัก

ผู้ชายถูกสอนว่า ต้องเข้มแข็ง อย่าล่าถอย ทำให้ผู้ชายบางคนฝึกทหารหนักจนตาย โดยไม่บอก หรือไม่ระบายความรู้สึกที่อดทนไม่ได้ เพราะเกรงว่าจะทำให้รู้สึกเสียหน้า เสียศักดิ์ศรี ผู้ชายจึงไม่ขอขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา'

ธราธร ธนมิตร
ม.๖ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพฯ

ผู้ชายห่วงหรือกังวลมากกับเรื่องอวัยวะเพศและการมีเพศสัมพันธ์ แต่ไม่สนใจที่จะดูแลสุขอนามัย ทำความสะอาด หรือเชื่อว่าการช่วยตัวเองไม่สนุก ไม่ผ่อนคลายเท่ากับการมีเพศสัมพันธ์ แต่ไม่ใช่ดูอย่างเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอชไอวี จึงทำให้มีโอกาสติดและแพร่เชื้อโรคไปสู่แฟนของเขาในอนาคต

เป็นไปได้ยากที่ผู้ชายจะไปหาหมอเพื่อตรวจสุขภาพทางเพศ เพราะผู้ชายรู้สึกกังวลเรื่องขนาดอวัยวะเพศตนเอง รู้สึกอายหากหมอที่ตรวจเป็นผู้หญิง หรือบางคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมากก็ไม่กล้าเผชิญความจริง

ดังนั้น จึงควรมีการรณรงค์ให้ผู้ชายตรวจสุขภาพทางเพศประจำปี และเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติทางเพศที่จะนำไปสู่ความเสี่ยง เช่น ลูกผู้ชายแท้ต้องขึ้นครุ ต้องมีเพศสัมพันธ์กับหลายคน ที่ทำให้ผู้ชายรู้สึกว่าดูดีและเก่ง ซึ่งส่งผลเสียหลายอย่างตามมาหากมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกัน'

สุจินดา เดธนานันท์
ม.๕ โรงเรียนบวมวิมลนราสิกขิต สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพฯ

ข้ามเส้น

อุษาสินี ธีวาทอง ลงคำการแปล

การเดินทางจากเมืองนอก 'ขอลืมพูด' (The Vagina Monologues)

'จิม...จมูก...จูบ...จิตใจ...เจ็บ...จำ...จริงจัง...'
'บี...ปาก...เปิด...ปิด...ปิด...เปลี่ยนแปลง...ปรับ...'
'คุณนะ...เคยคมจิมของตัวเองบ้างหรือเปล่า...แล้วกลืนมันเป็นอย่างไง'
'แก่จนปานนี้...ยังไม่เคยมีใครถามฉันเรื่องนี้...จิมจิมอะไรเนี่ยะ...น่าเกลียด'

ไม่กี่ไม่ฝันว่า ในที่สุด ตัวเองก็ได้นั่งชมการแสดงละครเรื่อง 'ขอลืมพูด' ที่แสดงโดยวัยรุ่นสาวไทยเก๋าคณะแห่งชมรมละครอักษร จุฬาฯ ในเทศกาลละคร กรุงเทพฯ ถนนพระอาทิตย์ เมื่อกลางเดือนพ.ย. ที่ผ่านมา ละครร่วมสมัยนี้คัดและดัดแปลงจากบทละครพูดภาษาอังกฤษ เรื่อง The Vagina Monologues เขียนโดย Eve Ensler นักเขียนบทละครและนักแสดงชาวอเมริกัน

อีฟ เอนสเลอร์ ได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้หญิงจำนวนกว่าสองร้อยคน ในหลายๆ ประเทศมาเรียบเรียงเป็นบทพูดที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และประสบการณ์ของผู้หญิงต่อ 'ช่องคลอด' ที่ถูกรออบทางสังคมกำหนด(กด) ให้กลายเป็น 'ของสงวน' 'ของลับ' 'จุดซ่อนเร้น' แทนที่จะเป็นเพียงอวัยวะหนึ่งซึ่งผู้คนในสังคมสามารถพูดถึง และเอาใจใส่ดูแลอย่างเปิดเผย เช่นเดียวกับอวัยวะอื่นๆ เช่น โบทัน่า เส้นผม ผิวพรรณ แขนขา ฯลฯ

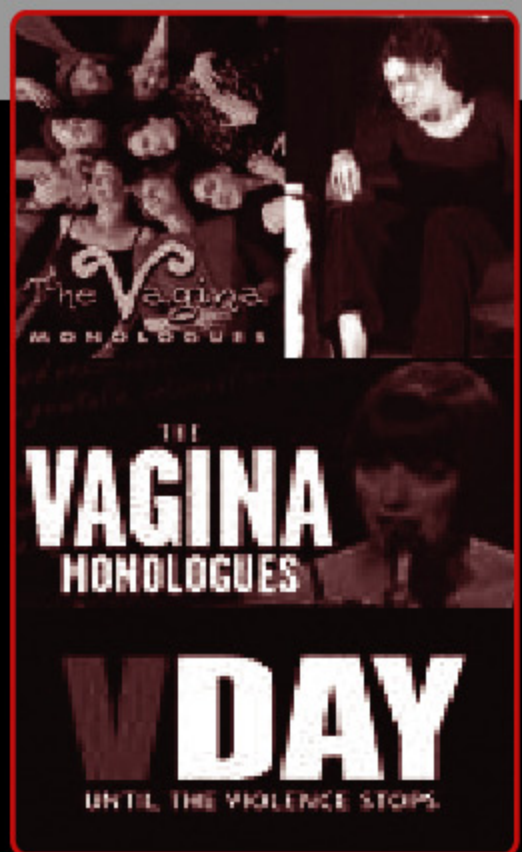
จากการแสดงครั้งแรกในคาเฟ่แห่งหนึ่งกลางกรุงนิวยอร์ก สู่วัยมหาวิทยาลัย และโรงละครตามเมืองต่างๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้ชมละครที่เป็นผู้หญิงจากหลากหลายอาชีพสนใจเข้าร่วมการรณรงค์ 'วี เดย์' (V-Day) เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ทั้งในและนอกอเมริกา จนถึงวันนี้บทละครนี้ได้ถูกแปลมากกว่า ๓๕ ภาษาแล้ว

ฉันได้อ่านบทละครนี้เมื่อสามปีก่อนซึ่งได้ 'กระแทก' โลกทัศน์ของฉัน ที่เคยคิดว่าผู้หญิงฝรั่งรู้สึกสบายๆ กับจิมของตัวเอง แต่ผิดถนัด...ฉันสัมผัสได้ถึงประสบการณ์ร่วมของความเป็นผู้หญิงที่ถูกปิดกั้น มิให้สำรวจ เรียนรู้ หน้าที่ๆ ยังทำให้ 'ห่างเหิน' กับจิมตัวเอง ทั้งที่ในอดีตกาล จิม หรือ 'โยนี่' ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพบูชา เพราะเป็นจุดกำเนิดของมนุษยชาติ

ครั้งนั้น ฉันและเพื่อนๆ เคยสูมหัว อยากจัดการแสดงบทละครนี้ในบ้านเรา แต่ก็ประเมินว่าต้องเตรียมตัว เตรียมใจหลายอย่าง ที่สำคัญ จะเปลื้องออกมาที่ๆ แล้วหาคนมาแสดงเลยไม่ได้...ต้องดัดแปลงบางบท บางคำพูดให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยบ้าง แต่สาเหตุหลักๆ ที่ไม่ทำเพราะใจไม่กล้าพอนั่นเอง

ณ โรงละครในกรุงวอชิงตัน ผู้คนนับพันรอชมดาราชื่อดังที่มาร่วมแสดงบทละคร 'ขอลืมพูด'

ณ คอนเสิร์ตฮอลล์ของมหาวิทยาลัย หนุ่มสาวชาวอังกฤษกว่าห้าร้อยคนตะโกนคำว่า 'จิม' กันลั่นโรง...และช่วยกันบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรม V-Day ในประเทศเม็กซิโก

ณ ร้านอาหารเล็กๆ ริมถนนพระอาทิตย์ ผู้ชมราวสามสิบคนรอชมการแสดงที่จัดขึ้นเป็นรอบเสริม ผู้แสดงเล่นทั้งหมดสามรอบ คงได้เสียงปรบมือจากผู้ชมรวมกันแล้วไม่ถึงร้อยคน แต่เสียงหัวเราะ รอยยิ้ม ความเขินอาย และความเจ็บที่เกิเกิดขึ้น สลับกันตลอดหนึ่งชั่วโมง... เป็นบรรยากาศที่ฉันเคยสัมผัสในต่างแดน...ไม่แตกต่างกันเลย

กระแสบอรับของผู้หญิงในหลายประเทศต่อบทละครนี้ที่ว่า...เรื่อง 'ขอลืมพูด' ได้สร้าง 'จุดร่วม' ทางอารมณ์และสามารถดึงประสบการณ์ของผู้ชมให้ก้าวพ้นความแตกต่างทางภาษา ประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยม โดยสะท้อนอคติทางเพศที่แฝงผู้หญิงให้เผชิญกับความเขลา และความกลัว ต่อ 'เครื่องเพศ' และ 'เรื่องเพศ' ของตนเอง อันเป็นเรื่องราวที่ผู้หญิงผ่านมาเหมือนๆ กันไม่น้อย

นักแสดงสาวรุ่นและผู้กำกับเล่าให้ฟังว่า รู้จักบทละครนี้ในชั้นเรียน รู้สึกว่าเรื่องมันแรง แต่ก็โดนใจเพื่อนมากๆ เลยช่วยกันแปลและเลือกบางบทมาเล่นตามความสนใจ หลังการแสดงก็ได้สำรวจความเห็นของผู้ชมที่มีหลายแนว เช่น 'ดูแล้วอยากมีจิมบ้าง' 'สนุก คิดถึงตัวเองกับจิม' อีกแนวหนึ่งก็ตั้งคำถามว่า 'ทำไมถึงเล่นเรื่องนี้ น่าจะเลือกเรื่องที่คุณทั่วไปยอมรับได้' ฯลฯ

หากคุณมีโอกาสดูละครเรื่องนี้ในวันข้างหน้า...อยากูรู้จิงว่า คุณจะรู้สึกอย่างไร?

ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ The Vagina Monologues ได้ที่ <http://www.vday.org> และ <http://www.randomhouse.com/features/ensler/vm/>

ความรู้สึกเป็น 'ขลงจริง'

Farewell My Concubine ภาพยนตร์จีนในปี ๑๙๙๓ เล่าเรื่องราวของสองหนุ่มคู่พระนาง 'เสี่ยวไหลว' (รับบทโดย Zhang Fengyi) และ 'เตี้ยอี่' (รับบทโดย Leslie Cheung) ซึ่งเป็นนักแสดงในวงอุปรากรจีน (จิว)

เรื่องราวเปิดฉากมาในประเทศจีนปี ๑๙๒๔ และดำเนินเรื่องราวต่อเนื่องมาเกินเวลาอีกกว่า ๕๐ ปี เป็น ๕๐ ปีที่เหตุการณ์ทางสังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง แน่ใจว่าความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นกระทบต่อวิถีชีวิตและจิตใจของผู้คน ทั้งจากสงครามจีน-ญี่ปุ่น การปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ และที่สร้างความบอบช้ำมากที่สุดคือ 'การปฏิวัติวัฒนธรรม'

ที่จริง Farewell My Concubine หรือ 'จอตัวอ่อนนางสนม' เป็นชื่อของอุปรากรบักกิ่ง บทประพันธ์นี้เป็นโศกนาฏกรรมความรัก เตี้ยอี่รับบทเป็นนางสนมที่มีความรักมั่นคง และเลือกความตายเพื่อแลกกับความรัก

นอกบทละคร เตี้ยอี่มีชีวิตที่เศร้าๆ แม่ของเขาเป็นหญิงโคมแดง พอมียุคแล้วก็ลำบาก ยิ่งเป็นลูกชายก็ยิ่งหมดโอกาสที่จะได้เลี้ยงลูกให้เติบโต เตี้ยอี่จึงถูกส่งมาที่โรงงิ้ว สมัยนั้นใครๆก็ชอบดูงิ้ว เป็นศิลปะการแสดงที่เฟื่องฟู

กว่าจะเป็นนักแสดงที่ดีได้ ต้องผ่านการเคี่ยวกรำ ให้อึ้ง รำ ทำเพลงบรรเลง อ่อนช้อย อย่างทรมาน เตี้ยอี่โชคดีที่มีศิษย์ที่ 'เสี่ยวไหลว' คอยดูแลช่วยเหลือ และทั้งคู่เป็นนักเรียนการแสดงที่มีฝีมือขั้นแนวหน้า จนได้ก้าวมาถึงจุดสูงสุดที่เป็นตัวพระตัวนางคู่กัน ทำให้ทั้งคู่สนิทสนมกันทั้งในบทและนอกบท เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เคยแยกจากกัน

แต่หลาย ๆ อย่างเริ่มไม่เหมือนเดิม เมื่อชีวิตจริงของทั้งสองมีคนอีกคนหนึ่งก้าวเข้ามาแยกความสัมพันธ์ของคนทั้งสองให้ห่างกัน และยิ่งซ้ำร้ายเมื่อสภาพทางสังคมการเมืองเปลี่ยนไป การปฏิวัติทางวัฒนธรรมทำลายทุกอย่างที่เป็นความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาของผู้คน ศิลปะการแสดงก็ถูกกำจัดเข้าสู่สภาพสังคมที่บีบคั้นให้คนทำร้ายกันเอง

จริงๆ แนวทางแบบ 'การปฏิวัติวัฒนธรรม' ยังมีให้เห็นในบางสังคมย่อยๆ เช่นพ่อแม่ที่ไม่ชอบให้ลูกๆ ฟังเพลงหรืออ่านการ์ตูน หรือแนวคิดแนวอนุรักษ์ที่อยากให้ทุกคนเป็นเหมือนกันเพียงแค่แบบเดียว ซึ่งไม่ได้ให้ผลดีอะไรมากไปกว่าการสร้างควมรวดร้าวก่อนคนในสังคมเดียวกัน

ชีวิตจริงเปลี่ยน สภาพสังคมเปลี่ยน สุดท้ายจึงมีเพียงเรื่องราวในบทประพันธ์ที่สอนให้รู้จักแก่นแท้ของความเป็นมนุษย์ และเป็นสิ่งเดียวที่ยังเป็นนิรันดร์

ถัดมาอีก ๑๐ ปี เมื่อปีที่แล้ว Boy Meets Boy หรือ บอยก็กับบอย เป็นนวนิยายอเมริกัน เล่าเรื่องของกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นผ่าน 'พอล' หนุ่มเกรด ๑๑

ฉากหลังของเรื่อง เป็นเมืองที่มีความหลากหลาย เช่น สถานที่เที่ยวในเมืองนี้ไม่มีที่เที่ยวของเกย์หรือชายลวนทางอยู่ แต่ผสมปนเปกัน และแต่ละตัวละครก็มีลักษณะที่เด่นชัดและน่าสนใจ เช่น 'พอล' ผู้ซึ่งมั่นใจว่าตัวเองเป็นเกย์อย่างแน่ชัดตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ มีเพื่อนสนิทที่รู้จักกันมากชื่อ 'โทนี่' เป็นเพื่อนที่ต่างฝ่ายต่างรู้ว่า ระหว่างทั้งสองมีอะไรบางอย่างที่ทำได้ยากและมีความหมายมากกว่าแค่เรื่องรักๆ ใคร่ๆ

FOOD FOR THOUGHT พิน พัทธนา

'โจมตี' สาวสวยอีกคนที่สนิทกันมาก ถึงขั้นนิยามความสัมพันธ์กันว่า ถ้าหากได้เป็นแฟนกัน ต่างฝ่ายต่างจะได้สิ่งที่ดีที่สุด และมีตรรกภาพที่ไม่ต้องมีความกดดันทางเพศ

'โกล' อดีตคนรักที่สับสนว่าตัวเองชอบคนแบบไหน แต่ก็เกลียดการถูกตัดสินจากคนอื่น และ 'โนอาห์' คนอ่อนไหวและเป็นคนรักของพอล

สังคมใน Boy meets Boy เป็นสังคมที่ค่อนข้างอยู่ตัว คนวัยแสวงหารู้จักตัวเองดี และต่างมีส่วนช่วยกันสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมให้ดีขึ้นด้วย เช่น การอยากให้คนอื่นมีความสุขไม่ตัดสินกัน แต่เลือกจะรับฟัง และเชื่อมั่นผู้อื่น เมืองนี้จึงเป็นเมืองในอุดมคติของคนทุกเพศ

ขณะที่ 'Farewell My Concubine' ประณีตและลึกซึ้ง 'Boy Meets Boy' ก็โรแมนติกมาก

งานสองชิ้นนี้ เรื่องหนึ่งอยู่ในศตวรรษที่ ๒๐ อีกเรื่องอยู่ในศตวรรษที่ ๒๑ ดูแล้วชวนให้คิดลึกต่อไปไกลได้หลายมิติทีเดียว

Farewell my concubine /

หลายแผ่นดินแม้อันใจก็ไม่ลืม (๑๙๙๓)

ภาพยนตร์จีน

Cast: Leslie Cheung, Zhang Fengyi, Gong Li

Director: Chen Kaige

Screenplay: Lilian Lee and Lu Wei based on the novel by Lilian Lee

Boy meets Boy / บอยก็กับบอย (๒๐๐๖)

นวนิยายอเมริกัน

เรื่อง : เดวิด เลวีราน

แปล: โดมร ศุภปริชา

สำนักพิมพ์วังกลม, ๒๕๕๖

สวัสดีค่ะ กอง บก. S-exchange

ดีใจด้วยนะค่ะกับความสำเร็จของการประชุมเพศศึกษาที่ผ่านมา ติดตามอ่านข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์เห็นข่าวผู้ใหญ่ตลกอกตลกใจกับเสียงเรียกร้องของเยาวชนที่อยากให้การสอนเรื่องเพศศึกษามีสื่อวิดีโอแสดงการร่วมเพศให้เห็นกันจะ ๆ จริง ๆ ซึ่งเข้าใจว่าผู้ใหญ่บางท่านคงคิดไปว่า ‘เห็นไม่ให้นำให้มีการสอนเพศศึกษากันเลย เพราะเยาวชนบ้านเราไม่ได้มีสติปัญญาพอที่จะเลือกได้จริงๆว่า อะไรควรไม่ควร’ สงสัยว่าข่าวที่นำเสนอไม่น่ามีมูลมากนักเลยแค่นั้นคะ
ณ ฤดี

เป็นข้อเสนอของเยาวชนในงานประชุมฯ ว่าอยากให้มีการใช้ ‘สื่อของจริง’ ในการสอนเพศศึกษา ข่าวคราวที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่า การให้ ‘ผู้ใหญ่’ ลอง ‘ฟัง’ เยาวชน ยังคงเป็นเรื่องท้าทายต่อไป
ทั้งสื่อและผู้ใหญ่ ดูจะตีความและคิดเรื่อง ‘สื่อของจริง’ ที่เยาวชนเสนอได้เพียงมิติเดียว คือ ‘การร่วมเพศ’ (หรือเรื่องเพศในความคิดของผู้ใหญ่) กวีนเวียนอยู่เรื่องนี่เรื่องเดียว) ทั้งที่ ‘ของจริง’ ของเยาวชน หมายถึงการพูดเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา พูดให้ตรงกับวิถีวัยรุ่น รวมถึงถ้าวัยรุ่นอยากรู้ว่าการร่วมเพศเป็นอย่างไร ครูก็ต้องพร้อมอธิบาย โดยไม่ต้องตัดสินเยาวชน หรือหากจะยกตัวอย่าง ก็ควรเป็นเรื่องที่เยาวชนเผชิญอยู่ ไม่ใช่คุยบนฐานสิ่งที่ผู้ใหญ่คาดหวังและอยากให้เยาวชนเป็น
เราจะยังคงเถียงกันว่า จะสอนเพศศึกษาในห้องเรียนอย่างไรให้เหมาะสมก็ได้ แต่เพศศึกษา ‘นอกห้องเรียน’ ก็ยังคงเดินหน้าต่อไป

สวัสดิ์ศรีรับข่าวแพธ

ดูเหมือนว่ากระทรวงวัฒนธรรมมักจะโจมตีวิถีชีวิตของเยาวชน รวมทั้งไม่ยอมให้เพศที่สามปรากฏตัวในสื่อ หรือทั้งยังส่งเสริมเรื่อง ‘รักนวลสงวนตัว’ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งน่าสงสัยว่าเป็นบวกหรือเป็นลบต่อเรื่องเพศศึกษากันแน่
จารึก หอมมาน

อยากชวนคิดว่า งานของกระทรวงวัฒนธรรมควรเป็นการทำให้คนคิดและยอมรับ ‘วัฒนธรรม’ ในแบบเดียวกัน หรือควรเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคม
เรื่อง ‘รักนวลสงวนตัว’ อาจไม่ใช่ประเด็น การมีที่ทางให้คนได้พูดและแสดงออกในสิ่งที่เชื่อ นับเป็นเรื่องที่ดี แต่ได้ลองคิดต่อใหม่ว่า มันมีแง่มุมอื่น (ทั้งบวกและลบ) ของเรื่อง ‘รักนวลฯ’ อีกไหม ถึงที่สุดใครจะ ‘รักนวลฯ’ ก็รักไป แต่ที่สำคัญกว่าคือ คนที่ไม่เลือกแนวทาง ‘รักนวลฯ’ จะมีที่ทางให้เขายืนในสังคมได้ไหม

บทความพิเศษ

ปลายล้อ

**' เสียดายจัง...
ที่นิวเดลี '**

เดือนกันยายนที่ผ่านมา ผู้เขียนไปเข้าอบรมที่นิวเดลี ประเทศอินเดีย เพื่อพัฒนาแนวคิดและความรู้ในเรื่องวิถีชีวิตทางเพศ (sexuality) ก่อนออกเดินทาง ผู้เขียนถูกปูเรื่อง ‘ผู้ชายเมืองแขก’ จากหนังสือสารคดีน่าเที่ยว ๓ - ๔ เล่มที่ชื่อมาอ่าน ซึ่งล้วนพูดตรงกันว่า ‘ถ้าเจออยู่กับเจอแขก(ผู้ชาย) ให้ตีแขกก่อน’
นอกจากนั้นบนเครื่องบินจากสนามบินคอนเมือง ได้เห็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องถูกตะนึดต้อยหน้าจกบรรดาชายหนุ่มและแก่ชวภารตะทั้งหลาย
‘สวัสดิ์คะ คิดอย่างไรถึงมาเที่ยวเดลีคนเดียวคะ’ พนักงานต้อนรับถามผู้เขียน
‘สวัสดิ์คะ แล้วคุณมีคำแนะนำอย่างไรคะ เพราะไหนๆ ดิฉันก็มาแล้ว’
‘ดิฉันมีคำแนะนำว่า ที่หลังคุณอย่ามาเที่ยวเมืองนี้อีกนะคะ’
(เหอ เหอ เหอ)...

ในการอบรมที่เดลี ผู้จัดได้ให้ดูหนังเรื่อง ‘Ma Vie en Rose’ หรือ ‘My life in pink’ ซึ่งเป็นเรื่องของเด็กชายวัย ๑๐ ขวบที่ชอบทำตัวแบบเด็กผู้หญิง เช่น ไว้ผมบ๊อบ แต่งหน้า ปู่กระโปรง ฯลฯ จนตัวเด็กและครอบครัวถูกต่อต้านและทำร้ายจากคนในชุมชน พ่อแม่เองต้องผลักไล่ให้ลูกชายไปรับการรักษาจากจิตแพทย์ โดยไม่มีใครใส่ใจว่าเด็กชายคนนี้มีรู้สึกอย่างไรกับตัวเอง หรืออยากเป็นอะไร
หนังเรื่องนี้ไม่ได้บอกว่า เด็กผู้ชายคนนี้มีรสนิยมทางเพศอย่างไร แต่เพราะพฤติกรรมที่แสดงออก ทำให้ผู้เขียนตีความไปว่า เขาเป็น ‘คนรักเพศเดียวกัน’(homosexual)

รอบรู้บ้านเรา

กิตกฤ

ปัญหา เพศ / เอดส์ มีคน เมื่อ บุษ กลับมาเป็นผู้นำมะกัน

หนังสือพิมพ์วอชิงตันไทมส์รายงานว่ ชัยชนะของประธานาธิบดีบุชในการกลับเข้าสู่ทำเนียบขาวอีกครั้ง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะนโยบายการหาเสียงที่เน้นในเรื่องศีลธรรม รวมถึงการต่อต้านสิทธิของบุคคลในการยุติการตั้งครรภ์ การทำเอ็กซิตโพลล์ทั่วประเทศพบว่า ผู้ลงคะแนนร้อยละ ๒๒ จาก ๑๓,๕๓๑ คน ไปลงคะแนนเพราะเห็นว่าเรื่องศีลธรรมเป็นนโยบายสำคัญสูงสุด ขณะที่ร้อยละ ๒๐ ไปลงคะแนนให้บุชเพราะต้องการให้เขาแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และร้อยละ ๑๙ เพื่อแก้ปัญหาการก่อการร้าย

ส่วนซิดาโกทริบูนรายงานว่ นโยบายของบุชในเรื่องเอดส์ดูเหมือนว่าจะนำความมีตมมมาสู่การแก้ปัญหาเอดส์ของโลก ทั้งนี้เพราะบุชจะผลักดันนโยบายอนุรักษ์นิยมต่อไปในอีก ๔ ปี ซึ่งหมายถึงการรณรงค์ให้เยาวชนละเว้นการมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะแต่งงานเท่านั้น โดยไม่ให้ความสำคัญแก่การรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย ขณะที่จอห์น แครรี ผู้สมัครชิงประธานาธิบดีแห่งสหรัฐฯ จากพรรคเดโมแครตจะเน้นทางเลือกในการป้องกันเอดส์ที่หลากหลายกว่า

นอกจากนี้ บุชยังจะสร้างความแตกแยกในนโยบายด้านเอดส์ระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเขาประกาศว่แอฟริกาไม่มีความสำคัญในลำดับต้น

อย่างไรก็ตาม ทันทที่บุชชนะการเลือกตั้ง ทำให้หุ้นดาวโจนส์ของบริษัทผลิตยาและอุตสาหกรรมการแพทย์พุ่งขึ้น ๑๐๑ จุดหรือร้อยละ ๑ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นสูงที่สุดของหุ้นหลังการเลือกตั้งทุกครั้งนับจากการเลือกตั้งปี ๒๕๒๓ ทั้งนี้เป็นเพราะบุชจะยังคงยึดนโยบายไม่ควบคุมราคายาต่อไป ขณะที่แครรีต้องการจะให้มีการนำเข้ายาจากต่างประเทศได้ และจะให้ลดราคายาในประเทศลง เดอะวอลล์สตรีทเจอร์นัลรายงานว่ บริษัทยาในสหรัฐฯ ลงขันกัน ๒๖ ล้านเหรียญเพื่อให้นำไปใช้ในการรณรงค์เลือกตั้งครั้งนี้

โดยทั่วไปการวิจัยยาคุมของผู้ชายจะเน้นไปที่การฉีดฮอร์โมนเพื่อลดฮอร์โมนเพศชาย และลดการผลิตสเปิร์ม ซึ่งแม้จะป้องกันการตั้งครรภ์ แต่ก็แข็งแรงขยับทางเพศไปด้วย

ซูซาน เบนออฟ อดีตประธานสมาคมการเจริญพันธุ์ของผู้ชาย กล่าวว่า ความสำเร็จในเรื่องยาคุมกำเนิดผู้ชาย ต้องหมายรวมถึงความสำเร็จในทางสังคมด้วย เพราะหญิงส่วนมากเป็นผู้ที่คุ้นเคยต่อการที่ต้องรับผิดชอบในการคุมกำเนิด ทำให้อาจไม่ไว้ใจว่าฝ่ายชายกินหรือฉีดยาคุมกำเนิดจริงหรือไม่ เนื่องจากผู้หญิงเป็นผู้ที่ตั้งท้อง นอกจากนี้ผู้ชายอาจจะชอบยุ่งยากมากกว่า เพราะราคาไม่แพง ทำได้ง่าย และป้องกันโรคได้ด้วย

วิทยาการการอบรมอธิบายว่ มนุษย์มีความหลากหลายในการแสดงออกทางเพศ แต่ 'การเหมารวม' (Stereotype) ว่าโลกนี้มีเพียง ๒ เพศ คือ เพศหญิงและเพศชาย ได้นำไปสู่การเข้าใจผิด ดัดลีนผิด-ถูก-ชั่ว-ดี หรือกระทำการที่รุนแรงต่อบุคคลที่มีการแสดงออกทางเพศที่ไม่ได้เป็นไปตามที่สังคมกำหนด ทั้งนี้เรื่องนี้จะเต็มไปด้วยความรัททะเลเทือนใจ

ความเข้าใจเรื่องการเหมารวมเรื่องเพศ ทำให้ผู้เขียนเริ่มนึกถึง 'ภาพลวงตา' ที่ตัวเองได้สร้างขึ้นกับ 'ผู้ชายแขก' ทั้งหมด จนส่งผลให้ผู้เขียนขาดความรัทรมย์ในช่วงแรกๆ ของการเดินทางเพียงลำพัง เพราะไม่กล้าแม้จะสบตากับแขกหล่อๆ

ต่อเมื่อเวลาผ่านไป รอยยิ้มและคำทักทายสั้นๆ ทำให้สัมพันธ์ภาพเล็กๆ เริ่มขึ้น ความรู้สึก 'แปลกหน้า' ถูกทดแทนด้วยความรู้สึกดีๆ รัทมีการเดินทางเริ่มไกลออกไปจากโรงแรม สู่สวนสาธารณะ ผับเล็กๆ และการไปนอกเมือง

ประสบการณ์ครั้งนั้นบอกตัวเองว่ ผู้ชายแขกบางคนแม้จะมีโอกาส แต่ไม่ได้คิดหรือทำอะไรที่เอาเปรียบทางเพศแก่ผู้หญิงเลย พอนึกย้อนกลับไปในวันนั้น ทำให้ผู้เขียนนึกถึงเพลงของราชีนิลอุท่ง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ขึ้นมาติดหมัด 'แหม...เสียดายจัง' (ที่ไม่โดน)

ยาคุมฯ สำหรับผู้ชาย ต้องวิจัยอีก ๑๐ ปี

วารสาร Science ประจำเดือนพฤศจิกายน รายงานว่ลิงตัวผู้ที่ได้รับภูมิคุ้มกันที่เป็นโปรตีน เมื่อไม่มีเพศสัมพันธ์กับลิงตัวเมีย จะทำให้ลิงตัวเมียไม่ตั้งครรรค์ การค้นพบของไมเคิล โอแรนด จากมหาวิทยาลัยนอร์ธ แคโรไลนา แชปเปิล ฮิลล์ ครั้งนี้อาจมีส่วนในการผลิตยาคุมกำเนิดสำหรับผู้ชาย

นักวิจัยได้ฉีดโปรตีนที่สร้างในอณฑะให้ลิงตัวผู้ ๔ ตัว ทำให้ถึง ๗ ตัวเกิดภูมิต้านทานต่อโปรตีนนั้น ภูมิต้านทานจะเข้าไปทำลายโปรตีนและทำให้สเปิร์มหมดสมรรถภาพ แต่ลิงยังแข็งแรง มีเพศสัมพันธ์ได้โดยที่ตัวเมียไม่ตั้งครรรค์ ครั้นนักวิจัยยุติการฉีดโปรตีน ถึง ๕ ใน ๗ ตัวสามารถทำให้ตัวเมียตั้งครรรค์ได้อีก

นักวิจัยกล่าวว่า ยังไม่เข้าใจกลไกการทำงานของยาคุมชนิดนี้ แต่เชื่อว่าโปรตีนเข้าไปกันสเปิร์มมิให้เข้าไปสู่มดลูก และเกิดการปฏิสนธิขึ้น การวิจัยนี้คาดว่าจะใช้เวลา ๑๐ ปี

